

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

פרשת

תזריע מצודע

גליון תקפ"ז

שנה י"ב

מפי ספרים וסופרים

המצוות מתגלגלות צריך רק להרימם

הביא עמו עושר ופולא. הם חיכו לו בנמל, עמדו שם לבושים בלויי סחבות, גופם רזה ופניהם חיוורות, מחכים לראות מה הביא להם, האם השתנה מזל? האם היו כדאיים ימי הניתוק הארוכים? העיירה הקטנה הייתה נרגשת. השמועות אודות "ביש המזל" ששב כאיש עשיר עשו להן כנפיים. כולם ביקשו להיות שותפים לשמחה והתגייסו לעזור בפריקת הסחורה. המחסנים נפתחו, הארגזים האטומים הועלו אל החוף ונפתחו בידיים להוטות של ההמון המתגודד. הסרחון היה נורא. והבזיון היה גדול הרבה יותר. אבל וחפוי ראש נכנס האיש לביתו, נשכב על מיטתו במטרה להשיכח את צרותיו, נרדם בעייפות מתוך תקווה שכשיקום יתברר לו הכל כחלום רע.

בעודו ישן לקחה אשתו את בגדי בעלה המאובקים לנקות אותם ולהסיר את הכתמים שדבקו בהם בדרך. מבחינתה לא השתנה דבר, מלבד הבושה הגדולה שליוותה אותה כעת. ואז הבחינה בכפתורים התפורים על בגדו. היו אלו כפתורי זהב משובצים באבני חן זעירות, שנצצו מול קרני השמש באלפי נקודות אור. תלשה אחד מהם, ורצה במהירות אל הצורף המקומי. היא שבה לאחר שעה קלה, מעירה את בעלה מתרדמתו העמוקה: "נושענו! התעשרנו!" קראה בקול, מחזיקה בידה את כפתור הזהב, הצורף טוען שמדובר באבנים יקרות ביותר". האיש התעלף. כשהתעורר מירר בבכי: "המקום שממנו באתי מלא באבנים אלו. מושלכות הן בחוצות כאילו היו אבני חצץ, במקרה קניתי מעיל שמשובצים בכפתורים כמה מאלו. אילו רק ידעתי? והנמשל: כאן בעולמנו מתגלגלות המצוות, ויש רק צורך להרימן. שם, בעולם האמיתי, אין גבול לשוויה של כל מצווה, לערכו של כל מעשה טוב. (בשם הגה"ק חפץ חיים זיע"א)

משל לאדם מחוסר פרנסה שניסה את מזלו עשרות פעמים, שלח את ידו במקצועות שונים, והגיע למסקנה כי מיצה את כל האפשרויות שמקום מגוריו יכול להציע לו. "ביש-מזל" הפך להיות שמו השני, ותקווה אינה מפציעה באופק הקרוב. הוא לווה כספים מאנשים טובים שהיו מוכנים לסכן את כספם ולעזור לו, נפרד ממשפחתו ומידידי המועטים, ויצא לדרך ארוכה לזמן בלתי ידוע. ההצלחה האירה לו פנים במקום שאליו הגיע. הוא נכנס לעסקי בשר ודגים, תחילה כשוליית קצבים, ומאוחר יותר בחנות משלו. האיש הלך והתעשר, העסק שיגשג ופרח, וסכומי כסף נאים נכנסו לקופת החסכוניות שלו.

שנים חלפו, הגעגועים אל משפחתו החלו מציקים לו, המחשבות אודות העוני שבו הם חיים, הקשו עליו גם הן. הגיע הזמן לשוב הביתה. היסל האיש את עסקיו, והחל מתכנן את דרכו חזרה. את הכסף שצבר במשך השנים לא היה טעם לקחת עמו, לא היו אלו מטבעות עוברים לסוחר במדינתו. עליו לרכוש בכסף סחורה שיוכל לקחת עמו לארצו ולפדות אותה שם בכסף, בתקווה להרוויח עליה סכום יפה. בבשר ודגים הוא מתמצא היטב. השנים בהן עשה בעסק הבשר השכילו אותו בנושא. שם הוא ישקיע את כספו. אלפי ארגזי בשר ודגים נרכשו, עשרות פועלים עמלו להוריד את כל התכולה למחסניה של ספינת ענק שנסכרה במיוחד למטרה זו.

מלווה בסחורה היקרה שבה הושקע כל כספו, יצא האיש לדרכו, מצפה בהתרגשות למפגש עם אשתו וילדיו, נהנה לחשוב על שמחתם האדירה כשיראו שלא לשווא התרחק מהם, ששווה היה המאמץ, והריחוק רב השנים

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

השלהבת אש זה גמר להיות כלים מוכשרים

קדושים תהיו כי קדוש אני (י"ט, ב'). מפרש"י ז"ל: הוו פרושים מן העריות. ובמד"ר (כ"ד, ט') יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני ה' קדושתו למעלה מקדושתכם. ודברי המדרש תמוהים.

וי"ל שלזה התכוון רש"י באומרו הוו פרושים מן העריות. שתסורו מהרע ומתהאוות רעות, ותכינו עצמכם שתהיו כלים מוכשרים לקבל הקדושה של מעלה, וכאשר אנו אומרים לאחר הספירה, שבזכות הספירה והטהרה נזכה לבוא לבחי' ואטרה והתקדש בקדושה של מעלה, לנפוח בנו רוח הקדושה רשפי אש שלהבת קה, שזה הוא גמר הטהרה והקדושה, כענין הנשמה לזהוהו. (ישמח ישראל)

"ואהבת לרעך כמוך"

ואהבת לרעך כמוך אני ה' (י"ט, י"ח)

שמעתי מכ"ק אדמו"ר זצלה"ה שאמר ששמע מהחסיד הישיש ר' ישראל יעקב מראדום ז"ל בשם הרה"ק מו"ה יוסף מטארטשין בנו של הרה"ק החוזה מלובלין זצלה"ה שפירש בזה הלשון, ואהבת לרעך - דו אלסט ליב אבען דיין חבר, כמוך אני ה' - אזוי ווי דיך - איך גאט.

וביאר הענין דמטבע האדם הוא, כשרואה אצל חבירו איזה חסרון קשה לו לאהוב אותו, אבל הקב"ה אינו כן אלא אוהב את האדם אעפ"י שרואה כל החסרונות שלו, וזשה"כ ואהבת לרעך, כלומר אוהב אותו מ"מ אעפ"י שאתה רואה אצלו חסרונות, כמוך אני ה', כלומר כמו שאני ה' אוהב אותך אעפ"י שאני רואה אצלך חסרונות הרבה יותר ויותר ממה שאתה רואה בחברך, ואעפ"י כ' אני אוהב אותך, כן גם אתה תאהב את חברך. (מאורן של ישראל)

כל עיקר קיום התורה והמצות הוא ליחד שמו ית'

דבר אל כל עדת בני' לאמר קדושים תהיו. פירש"י ז"ל: מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה.

ולכן אמר רש"י כך, כי זה עיקר הכוונה מקיום התורה לקדש ש"ש בעולם ולפרשם אחדותו ית"ש ורוב חסדיו, כמו שאנו אומרים "ובתורתך כתוב לאמר שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד", שכל עיקר קיום התורה והמצוות היא שנוכל לומר שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד, לפרסם בעולם אחדותו ית"ש ולקדש ש"ש בעולם. (תפארת שמואל)

אם אינו רוצה לפגום בתורה ח"ו צריך לאהוב את כ"א מישראל

ואהבת לרעך כמוך אני ה'. איתא בתורת כהנים ר"ע אומר זה כלל גדול בתורה, בן עזאי אומר זה ספר תולדות אדם זה כלל גדול מזה.

וג"ל עפ"מ דאיתא בספה"ק, ישראל נוטריקון יש שישים ריבוא אותיות לתורה וכנגדם יש ששים רבוא נשמות ישראל, נמצא שאם אינו אוהב אדם מישראל א"כ הוי כאילו שאינו אוהב אות מהתורה ופוגם עי"ז בתורה. וזה הפי' בדברי הגמ' (שבת לא.) מעשה בנכרי א' שבא לפני שמאי א"ל גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה א"ל דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פרושה היא זיל גמור.

וזה הפי' זה כלל גדול בתורה כלומר שאם אינו רוצה לפגום בתורה ח"ו צריך לאהוב את כ"א מישראל, וזה שהוסיף בן עזאי זה ספר תולדות אדם זה כלל גדול מזה כלומר זה שאמר ר"ע זה כלל גדול בתורה דבר זה נלמד מהכתוב זה ספר תולדות אדם שמשמע מזה שאותיות התורה המה נגד נשמות ישראל, וזה שסיים זה כלל גדול מזה, כלומר מה שאמר ר"ע זה כלל גדול נלמד מהכתוב זה ספר תולדות אדם. ושניהם לדבר אחד נתכוונו.

(אמונת משה)

דרגת הדיקות תלויה במדת האחדות שע"י הכנעה והתבטלות

פרשה זו נאמרה בהקהל מפי שרוב גופי תורה תלויין בה. וזהו הפירוש 'פרשה זו נאמרה בהקהל מפי שרוב גופי תורה תלויין בה'. כלומר יען אשר בפרשה זו תלויים רוב גופי תורה, הם מצוות התורה, שע"י להביא למדריגת דביקות בה, לפיכך נאמרה בהקהל, כי דרגת הדיקות ע"י מצוות התורה תלויה במדת האחדות שע"י הכנעה והתבטלות, שאחד מבטל עצמו לחבירו.

ע"י עונג השבת מסירים כל הנגעים

בזמירות (זמר כי אשמרה) מענג נפשו בו סופו לשארי"ת ע"כ אכבס בו לבי כבורית. וצ"ב אומרו 'על כן' אכבס בו, שנראה כנתינת טעם, יען כי המענג נפשו סופו לשארי"ת לכן אכבס בו לבו, ואינו מובן השייכות בין עונג שבת לכיבוס הלב, אכן י"ל ע"פ המבואר בספ"ק ישמח ישראל (פ' תזריע אות ו') על מה דאיתא בספר יצירה (ב, ד') אין בטובה למעלה מעונג ואין ברעה למטה מנגע, הרמז שע"י עונג של מצוה בשבת מהפכים מ'נגע' ל'ענג' ע"ש, וזו ג"כ שייסד הממזר 'המענג נפשו בו סופו לשארי"ת, היינו ע"י עונג השבת

שהוא עונג של מצוה, 'על כן אכבס בו לבי כבורית', ר"ל ע"י אסיר את כל הנגעים מעלי, בהתהפכותם מנגע לענג שאין בטובה למעלה הימנו.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

ע"י האמונה הפשוטה התרוממו מעלה מעלה

ויורהו ה' עץ. הורה להם עצה, 'עצתו' 'אמונה', היינו עצת הקב"ה הוא להאמין בפשיטות בלי התבוננות יתירה, לבל להחזיק עצמו למבין ומשכיל, רק להאמין בבחינת פתי יאמין (משלי י"ד, ט"ו). וכמאמר הבעש"ט הקדוש קודם הסתלקותו מניח אני כי כל השגות שבעולם איך בין אנאך און גלייב, עכלה"ק המוזבא בספרים הקדושים, וגם האמונה הזאת לא יהי' כי אם ע"י הביטול האמיתי, ואז יבין וישכיל היטב ריחוקו מהקדושה ומצבו, וידע חסדי ד' הרבים, וימתקו המים, שימתקו הדינים לחסדים מגולים חסדים טובים, שם שם לו חוק ומשפט, חוק הוא דברים שהשטן ואוה"ע משיבים עליהם, להראות לישראל שעיקר הרפואה והמתקה הוא האמונה הפשוטה, ושם נסוהו, שמזה התרוממו מעלה מעלה, ע"י הכנעה ההיא, ונתהפך הכל לטובה, (כתי"ק).

(ישמח ישראל)

ווארט

השפעת דברי תורתם על השומעים

אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה (תהלים צ"ז, י"א). הנה האדם צריך לעבוד הבורא ב"ה תמיד בתורה ותפלה, רק שאי אפשר לאדם להיות עוסק תמיד בלי הפסק בתורה ובתפלה, וצריך לפעמים לדבר עם אחרים וכו', רק שבכל זאת צריך שלא יהיו אותן הדברים שיחת חולין ח"ו, רק צריך לדבר ולשיח דברים של יראה ומוסר, אז פועל בדברים אלו שמתעורר אורות עליונים בדיבורים אלו, וזה נקרא בשם "זריעה", כמו שאדם זורע בודאי הזרע מתרבה ומצמיח יותר ויותר, כך הצדיק גדול שמדבר דיבורים קדושים דברי יראה ומוסר הוא מזריע לאחרים, כי הוא פועל שיתרבה הרהורי תשובה בלבות בני אדם שמדבר עמם, וגם פועל שיתרבה אורות עליונים למעלה. וזהו פי' הפסוק: אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה, ר"ל שזה האות והסימן הניכר לכל שזה ה"אור" הוא "זרוע לצדיק" שמזריע אורות עליונים בדיבורו, זה הוא האות של "ישרי לב שמחה" בדיבורו, כשהצדיק מדבר דברי מוסר אזי הוא מכניס יראה בלב בני אדם הישרי לב המדבר אליהם, וכשאנו רואים שדבריו נתנו שמחה בלב ישרי לב, בודאי נתעורר אורות עליונים למעלה.

(נעים אלימלך)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

הוציא רע מאיתו ונתרחק מתאוות רעות אשר היה מורגל בהם עד כה ונתרחב לכו לעבודת השי"ת בשמחה אז בודאי לימודו לימוד נכון.

(בית אהרן. ואפשר להוסיף את דברי הרה"ק בעל ה"אילנות החיים" ז"ע שכתב, שהתורה נתנה עצה לזה שיבוא אל צדיק הדור והוא יוציא מחשבת היצר ויאיר עיניו מנהירו עילאה, וזה שנאמר והובא אל הכהן)

זאת תורת היולדת. כל רצונו של מרן מהר"ש (ה"שר שלום" מבעלזא זי"ע) היתה להשפיע רב טוב לישראל והראה שעל פי התורה"ק מגיעה עשירות לישראל, ואמר: כתיב "אשה כי תזריע וילדה זכר וגו', ולקחה בבש בן שנתו לעולה וגו', זאת תורת היולדת" וגו'. ואח"כ כתיב: "ואם לא תמצא ידה די שיה ולקחה שני תורים". ולכאורה קשה, מדוע נאמר "זאת תורת היולדת" לפני שנאמר "ואם לא תמצא ידה די שיה". אולם הטעם הוא: "זאת תורת היולדת" - על פי התורה צריך שיהא לכל יולדת די צרכה להביא קרבן עשירי. אולם אם יתרחש לפעמים שלא תמצא ידה, די לה אז גם בשני תורים או שני בני יונה. מכאן מוכח שתורת היולדת היא, שיהא לה די צרכה, ואם לא תמצא ידה אינה תורה כלל. היינו, התורה רומזת שמן הראוי שיהא לישראל די צרכה בהרחבה. הרה"ח ר' ישראל קלפהולץ ז"ל, "אדמו"רי בעלזא" ח"א, ע"ש כ"א

אמר השרף ממוגלינצה: כתוב: "איש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא" פירושו: עליו לקבל שפלות מרוממות השי"ת, אבל אם שפל האדם על ידי הכרת ערך עצמו, גם כן טהור הוא, וזה שאמרו: כי ימרט ראשו, כי קרח הוא, קרח ממצוות וממעשים...

שמעתי בשם הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע שאמר על הפסוק "יכול כמוני" - בניחותא - על דרך צדיק גוזר והקב"ה מקיים, כי קדושתו למעלה מקדושתכם, ע"ד ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. הגה"ח ר' צבי דוד גלאור ז"ל, שפתי צדיקים

[בשם הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע] קדושים תהיו, איתא במדרש, יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם. הנה יודע דלית מחשבה תפיסא ביה כלל, ושמותיו יתברך הם רק כינויים להשי"ת ואינם מתארים את עצמותו ית"ש, כי אין בו השגה כלל. וזה כוונת המדרש, קדושים תהיו, יכול כמוני, שלא תהיו בעצם קדושים רק בכינוי תקראו עצמכם קדושים, ת"ל כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם, שרק קדושתו היא רק בכינוי בלבד כי בעצם אני למעלה מאד מכל מושג ותואר, אבל אתם תהיו קדושים בעצם, ולא רק בכינויים.

י"ג אורות, פשעווארסק

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו (ויקרא יט ג), ודרשו חז"ל (עי' יבמות ה'): סמך שבת למורא אב ואם לומר אף על פי שהזהרתך על מורא אב ואם, אם יאמר לך חלל שבת לא תשמע לו, עד כאן. נשאלתי, הלא דרשו אומרו

אשה כי תזריע הה"ד (תהילים קל"ט, ה') אחר וקדם צרתני וכו', זכה אומרים לו אתה קדמך ואם לאו יתוש קדמך (מדרש רבה תזריע, פרשה י"ד ס"א). ביאור: אם אדם עושה רצונו ית' ועוסק בתורה ובמעשים טובים, אומרים לו 'אתה קדמך לכל מעשה בראשית' שאתה חשוב מהכל, 'ואם לאו' שלנפשו בלבד עשה, למלאות רצונותיו בלבד, ולהשלימו אומרים לו 'זבוב קדמך' 'יתוש קדמך' דהיינו שבא לומר שכולם מכובדים ממך.

והנה צריך טעם למה [האדם - שכן כתוב 'אחרו'] נברא אחרון למעשה. ויש לכאור כדי שיהיה קרוב ליום השבת כמו שכתוב במדרש ג"כ כדי שיכנסו לשבת מיד. ופירוש הענין כי הארת יום השבת הוא הארה בתוך הבריאה. והוא ניתן רק להאדם, כי כל שאר הבריאה הם חומריים וכח חיותם ניתן להם בשעת הבריאה. אבל האדם שיש בו נשמת אלוקים ניתן עמו ההארה כמו שהוא בעוה"ז וכל אחד יכול לתקן עצמו להרגיש הארת נשמתו העליונה, ולכן אין זה הרחקה לאדם במה שנברא באחרונה, כי הוא לעולם דבוק באור העליון והוא באמצעות השבת מעין עוה"ב. והרמז לזה במה שנברא באחרונה הוא להודיע כי אין יכול ליישר עצמו לבוא למקום הראוי לו עד שיקרב כל הנבראים שם תלויין בו. והאדם יש בו נשמה גבוהה וניתן בשפל המדריגה, שיעלה הכל לשורש נשמתו. וז"ש אחר וקדם צרתני. (שפת אמת)

והנה לא הפך הנגע את עינו. ובכתבי האר"י ז"ל פירש בזה על פי הידוע שאין למעלה מעונג ולא למטה מנגע. והנפק"מ בין נגע לעונג הוא בסדר האותיות, כי ענג הע' קודם לנג' ונגע הע' בסופו. וכשיש לאדם נגע רח"ל הוא צריך להפך הע' שבסופו לתחילתו ויהיה אותיות ענג. על כן כשרואה הכהן שהוא הצדיק הדור המרפא את בית ישראל ברפואת הנפש ומכבס את כתמים מהעונות אשר פגמו שלא הפך הנגע את עינו, רוצה לומר הע', העצה לזה באש תשרפנו, בהתלהבות המצוה, כי על ידי שמחמם את עצמו בעשיית המצוה הוא מכריח את הקליפות כידוע. (אילנות דחיי לרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב זי"ע)

זאת תהיה תורת המצורע. נוכל לומר עפ"י מה שאמר א"א מו"ר זצוק"ל על מ"ש להוציא רבים ידי חובתם. היינו להוציאם מהחובות שלהם ומעוונותיהם. וזהו פירוש הפסוק, כי 'מצורע' הוא 'מוציא' - רע'. ופירושו הוא כך. 'זאת תהיה תורת המצורע' היינו תורת האדם ולימודו תמיד להוציא הרע מאיתו ולהתלמד מן הלימוד האין להוציא הרע מאיתו. וזהו ג"כ הנסיון אם אחר לימודו לא נתרחק מתאוות רעות רח"ל ולא הוציא הרע מאיתו ידע שלימודו לא נחשב לכלום. כי לא למד מהלימוד כלום. אבל אם אחר הלימוד

אחר כך אני ה' הוא לנתינת טעם אני ה' ואתה ואביך חייבים בכבודי, אם כן מטעם הזה כן הוא בכל המצוות שלא ישמע לאביו לעבור על שום מצוה, וכן פסקו באמת בכל התורה, ואפילו איסור קל דרבנן לא ישמע אליו, אם כן לפי זה קשה למה פרטה התורה שבת דייקא שהוא מן החמורות כריתות ומיתות בית דין. ונראה לפרש על דרך הפשט, הדנה הטור [יו"ד] סימן ר"ם פסק דאם אביו רשע פטור מכיבוד, וכן כתב הסמ"ג (עשיין קיב קיג) (ואין דעת הרמב"ם), והנה קשה לדעת הטור והסמ"ג אם כן למה איצטרך קרא אם אביו אומר לו חלל שבת אל

ישמע לו, הרי בלא זה כיון שמצווהו לחלל שבת רשע הוא ופטור הבן ממוראו וכיבודו, ותיריך הרב הגדול המפורסם חיד"א זלה"ה (ס' דבש לפי א לט) דאיצטרך היבא דהבן קיבל עליו תוספת שבת מבעוד היום גדול והאב עדיין לא קיבל, ומצווהו לעשות מלאכה נמצא שאין האב רשע בזה, אף על פי כן אל ישמע לו, עכ"ד, ולפי זה יומתק הדבר מה שפרטה התורה שבת דייקא, ולפי זה יש מזה קצת ראייה לשיטת הטור והסמ"ג, דאילו לשיטת הרמב"ם הקושיא במקומה עומדת למה פרטה התורה שבת דוקא.

בני יששכר

מעשי צדיקים

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זיע"א (ליומא דהילולא ב' אייר)

שפעם אחת הוא יצא בלילה לרחובות העיר, והחל לשבר את כל הצלמים וצלבים המוצבים שם, אחד משומרי העיר תפס אותו בשעת מעשה, והוא הובא לדין ונדון למוות, עוד באותו יום בוצע גזר דין המוות והיהודי הוצא להורג בתליה. הקהילה כולה היתה בסכנה גדולה, אך בעזרת השם ובניסים גדולים חלפה הסכנה והצליחו לשכנע את השלטונות, כי היהודי עשה מה שעשה על דעת עצמו ואיש מרוד, ולא למנה לא היה מאין לגבות את כתובתה, היא נשארה בחוסר כל, ועל כן היא פנתה לחברא קדישא שאחד מתפקידיה היה לתמוך באלמנות שנקלעו למצב כלכלי קשה, אולם אנשי הח"ק טענו כי חובת החברה לתמוך באלמנות שבעליהן מתו מות טבעי, אולם לא כאשר האיש איבד את עצמו לדעת, והרי במקרה שלפנינו ברור כי האיש הלך לקראת גורלו בעיניו פקוחות, והוא ידע מה שהוא עושה ומה צפוי לו. לאחר שהרב ובית הדין של אותה עיר שמעו את טענות הצדדים, הם החליטו להעביר את הנושא להכרעה לרבה של ניקלשבורג.

ישבנו היום כל היום כולו על מדוכה זו, דנו בסוגיה ועיינו בהלכה, ולא הצלחנו להכריע, החלטנו לדחות את ההחלטה הסופית למחרת היום. ועכשיו שעת לילה מאוחרת כאשר ישבתי כדי לעיין בדין, בא אלי מנשה בן חזקיהו והסביר לי את הענין, הוא סיפר לי כי מאז מותו לא מצאה נשמתו מנוחה על החטא שחטא בחייו, בכך שהכניס צלם להיכל בבית המקדש, בכל דור ודור מגולגלת נשמתו באנשים שונים שתפקידם לתקן את העבירות שעבר, עד כה לא זכה לתיקון מושלם עד שנשמתו התגלגלה בדמותו של היהודי ששייך את הצלמים ברחובות העיר, ומסר את נפשו בצורה מושלמת על הלאו של לא תעשה לך פסל, עתה, הוא סיפר לי, זכתה נשמתו לתיקון המיוחל, וכיון שאני ובית דיני נתבקשנו לעיין בדין ולהוציא פסק דין על פי ההלכה, הוא בא לבקש אותי שלא נחשיב את מעשהו של היהודי שהוא כאיבוד עצמו לדעת, אלא כמעשה של קידוש השם, והאיש שהוא היה קדוש שמסר את נפשו על קיום המצוה בהידור, לאור כל זה הוא ביקש כי בית הדין בבואו להחליט אם האלמנה זכאית בתביעתה, יקח כל זאת בחשבון.

השמש שמר את כל הענין בסוד כמוס במשך כמה שנים, עד שמצא עצמו נאלץ לגלותו וזאת מסיבות מיוחדות במינו, מעשה בדין תורה שנערך בעיר בו פסק הרב נגד כמה בעלי בתים החשובים, ובעלי ההשפעה הללו הפכו כשל כך לשונאים מושבעים של הרב, והחליטו לעשות הכל כדי לסלקו מן העיר, החלו הללו לחפש על הרב כל מיני עלילות ואמתלאות, עבירות וחסרונות שונים, ובמסגרת מאמציהם גילו כי הרב מתנהג על פי מנהגי החסידים, אמנם לא היה בכך כל חידוש כי הרי כולם ידעו מאז ומתמיד כי רבי שמואל שמעלקא הוא מתלמידי המובהקים של המגיד ממעזריטש, כך הרב נהג בניקלשבורג מהיום הראשון לבואו לעיר כאשר קיבלו אותו שם כרב ומורה הוראה, אולם מתנגדי הרב לא התחשבו בכך והפיצו כל מיני שמועות, וכדרכה של לשון הרע שהיא סחורה עוברת לסוחר ומוצאת קונים בקלות יתירה, כך התלקחה המחלוקת שאימה על הקהילה היהודית של ניקלשבורג. כאשר המחלוקת הגיעה לשיאה, התאספו ראשי הקהילה ובעלי הבתים החשובים לאסיפה והחליטו להודיע לרב שלמען שלום הקהילה מוטב שיעזוב את כס הרבנות של העיר ושל המדינה.

הם קראו לשמש הזקן והטילו עליו ללכת אל הרב ולהודיע לו את החלטת ראשי הקהל, אולם כאן ציפתה לראשי הקהל הפתעה, השמש הזקן שכולם הכירו אותו כאדם שקט מתון וצניח, יצא הפעם מכליו וסירב למלא את השליחות, וזעק: היתכן לחשוך בצדיק כזה, בגאון כזה, בקדוש כזה, ואיפה כאן כבוד התורה? לא, אין אני מוכן ללכת בשליחות כזו, שלחו את מי שתשלחו אני לא הולך. כל הנוכחים הופתעו מדבריו התקיפים של השמש הזקן, אמנם כולם ידעו כי האיש הוא אדם ישר הגון ותמים דרך, שזו הפעם הראשונה שראו אותו יוצא מכליו ומסרב למלא את השליחות שהוטלה עליו, היו בין הנוכחים שהציעו לפטר את השמש ממשרתו, אולם המתונים יותר ביקשו לשמוע מפיו מדוע הוא מתייצב בתוקף כה רב לימינו של הרב? כאן פתח השמש הזקן את פיו וסיפר לנוכחים את המעשה שהיה, הוא אמר כי שמר את כל הענין בסוד לפי בקשת הרב, כי הוא ידע שפרסום הענין לא יהיה לרוחו של הרב, אולם עתה כאשר הוא רואה שאין ברירה הוא החליט לספר את מה שראו עיניו ושמעו אוזניו, והוא סיפר לראשי הקהילה

לפני למעלה ממאתיים שנה היתה בעיר ניקלשבורג קהילה גדולה וחשובה, במשך דורות רבים ישבו על כס הרבנות של עיר זו גאוני גדולים ומפורסמים, ביניהם המהר"ל מפראג, רבי יום טוב ליפמאן הלר בעל ה"תוספות יום טוב" ורבנים גדולים אחרים זיע"א. כאשר עמדה קהילה זו לבחור רב שהיה בעת ובעונה אחת גם הרב הראשי של האיזור כולו, היו מחפשים כדבר המובן מאליו גאון גדול ששמו יצא למרחקים כאחד מגדולי הדור. באותם ימים כבר היה רבי שמואל שמעלקא זיע"א מתלמידי הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א רב מפורסם לאחר ששימש ברבנות בקהילות חשובות של פולין, שלחו אליו פרנסי קהילות ניקלשבורג הזמנה לבוא לעירם לשבת, כמועמד לתפקיד הרב הראשי שכסאו היה אז מיוזם, רבי שמעלקא קיבל את ההזמנה, בא לשבת, דרש ברבים בהלכה ואגדה, פלפל עם תלמידי החכמים שבעיר ועשה רושם כביר על כולם.

שבועות אחדים אחרי שובו לביתו, קיבל רבי שמעלקא כתב רבנות של העיר ניקלשבורג, פרנסי הקהל הודיעו לו כי הוא התקבל כרב ראשי של הקהילה, וגם כרב הכולל של בזהמיה ומוראביה כולה. זמן קצר לאחר מכן הוא בא לעיר ונתקבל בכבוד גדול, ומיד נכנס ראשו ורובו לעניני הרבנות של העיר כפי שהתפקיד דרש ממנו, במשך היום היה עסוק שעות רבות בעניני הקהילה, ואילו את רוב שעות הלילה הוא הקדיש ללימוד בהתמדה וקדושה.

באותם הימים חי בניקלשבורג יהודי זקן, תמים וירא שמים, שמילא את תפקיד השמש של הקהילה, כפי שזה היה נהוג, היה השמש הזקן עובר מדי בוקר ודופק במקלו על החלונות ותריסי הבתים כדי להעיר את היהודים לעבודת הבורא, בעוברו ליד ביתו של הרב היה השמש נוהג להתעכב שם דקות אחדות, לנוח קמעה ולפעמים אף לשתות כוס תה, הוא המשיך במנהג זה גם אחרי בואו של רבי שמואל שמעלקא לעיר. פעם אחת כאשר השמש נכנס לבית הרב לפנות בוקר, הוא ראה את הרב יושב כהרגלו רכון על הגמרא ולידו עומד יהודי בלתי מוכר הגור בחגורת עור והאזין לקול הלימוד, השמש שהכיר היטב את כל יהודי העיר, היה בטוח כי את היהודי הזה עדיין לא ראה מעולם, חשב השמש כי זהו וודאי אחד היהודים הנודדים ההולכים מעיר לעיר, ועכשיו הוא לך בביתו של הרב והשתתף בשיעור הבוקר שלו, במשך כל אותו היום לא ראה השמש את היהודי ההוא שנית, אולם למחרת בבוקר שוב באותה שעה הוא שוב ראה אותו עומד ליד הרב ומקשיב ללימוד הגמרא, עתה גברה סקרנותו של השמש והוא החליט לשאול את הרב בהזדמנות מיהו יהודי בלתי מוכר זה? כאשר הוא אכן שאל, השיב לו רבי שמואל כי היהודי הזה היה אליהו התשבי, הוא הוסיף וביקש את השמש לא לדבר על זה יותר, והשמש המופתע לא הוסיף לשאול שאלות נבדון.

עבר זמן מה והשמש שכח מכל הפרשה, עד שפעם אחת עבר מאוחר בלילה ליד בית הרב, וראה משהו מיוחד במינו, בדיוק כאשר עבר שם נפתחה הדלת החיצונית של הבית, ובפתח הופיעה דמותו האצילה של הרב, בידו פמוטים עם שני נרות, כשהוא מלווה שני אורחים שעזבו את ביתו, אחד מהם היה אותו יהודי עם חגורת העור שהרב תיארו בשעתו כאלהו הנביא, השני היה לבוש בגדי מלכות ועל ראשו כתר, בראות השמש את המחזה נפל עליו פחד גדול, הוא עמד שם בחשכת הלילה רועד מקור ומתרגשות, וראה את הכל, ראשון הלך בעל הדמות המלכותית ואחריו אליהו הנביא, אחריהם צעד הרב וליווה את האורחים צעדים אחדים, הוא חיכה עד ששני האורחים נעלמו בחשיכה, ואחר כך נכנס לבית והתיישב ללמוד, השמש נשאר על עמדו רגעים ארוכים משתאה ואינו יודע את נפשו, אחר כך אזר עוז ונכנס לבית הרב ואמר: אני מבקש ממך סליחה ומחילה רבי, ואל נא תכעס עלי, אולם מאד הייתי רוצה לדעת מי זה היה האדם עם בגדי המלכות ועם הכתר על ראשו שרבינו זה עתה ליווה מביתו. באמת לא כדאי לדבר על כך, השיב הרב באי רצון, אולם הואיל וראית מה שראית הרי זה סימן שמוות לי לספר לך, ובכן דע לך כי האיש היה מנשה בנו של חזקיהו המלך, והוא בא אלי בקשר לדין תורה שהיה לנו כאן היום.

מעשה ביהודי ירא שמים שחי בעיר אחת שהיה מהדר ומדקדק במיוחד במצוות לא תעשה לך פסל וכל תמונה שבעשרת הדיברות. למרות שהיה לו כשרון ונטיה חזקה לציור ולפיסול, הוא נזהר משנה הזירות לא לעשות שום דבר שיכול להיכנס לאיסור עשיית פסל או תמונה, ולעבור בכך על הלאו של עבודה זרה, הוא אפילו הקפיד שלא להסתכל על דברים כאלה, הגיעו אצלו הדברים עד כדי כך,

האחרון. כאשר חסידים סיפרו את המעשה ברבי שמעלקא והשמש, הם התפעלו לא מגדולתו וקדושתו של הרב, זה הרי היה ידוע ומפורסם. אלא מעניונו המופלג של השמש הזקן, שכמה וכמה פעמים היה לו גילוי אליהו, והוא לא סיפר על כך מלה לאיש, עד שנאלץ לעשות זאת על כורחו, כאשר שם את נפשו בכפו כדי להגן על כבודו של הרב רבי שמואל שמעלקא.

המשתאים את סיפור ביקוריו התכופים של אליהו הנביא אצל הרב, ואת ביקורו של מנשה המלך שבא ליעץ לו כיצד לפסוק בענינה המסובך של האלמנה שבעלה מת על קידוש השם. מובן מאליו כי בתום סיפורו של השמש הזקן, נותרו מתנגדי הרב בלי מענה לשון, הם בושו ונכלמו וכל האסיפה התפזרה בשקט. והרב רבי שמואל שמעלקא נשאר הרב הראשי של ניקלשבורג והמדינה עד יומו

בפי ישרים

ללכת בדרכי ישרים לפניך

שומר פיו ולשונו מצרות נפשו

וברביעית עד.... שנשאלך לכיוונה כל השנים עשר כבשים, ולא נשאר מהם עצם אחד. והנהיג לעצמו מעשה, שעל כבש שהוא משליך לעברה, הוא מתקרב יותר ויותר, עד שלאחר שהוא השליך את כל הכבשים, הוא היה קרוב ללביאה. וכשהוא היה כבר קרוב ללביאה, היא נתנה לו בחפץ לב לחלוב אותה, הוא לקח בקבוק חלב אותה ויצא לדרכו בזריזות להביא מזון ותרופה למלך.

ויהי באמצע פרשת דרכים, הוא התחיל להרגיש עייפות קלה, ולפיכך הוא ישב לנמנם למשך זמן מה מתחת לעץ עם ענפים. והנה בחלום הוא יושן ושומע הוא מריבה שמתחוללת בין כל האיברים, מצד א' הרגליים טוענים, אנחנו עשינו את זה, כי מבלעדינו הוא לא היה יכול ללכת, הידים טוענות, מבלעדינו הוא לא היה יכול לחלוב את הלביאה, המוח טוען, מבלעדינו איך היה בכלל מדיע לכל הרעיון היצירתי הזה, או אז הגיע הלשון בגאווה, ובאמירה נחרצות, אני הוא שעשיתי הכל, ולא אתם כלל, ואם אתם רוצים להיווכח, חכו וראו איך שאני הוא שעשיתי הכל, ומבלעדיי לא היה כלום, וההיפך יכול להיות יותר ויותר גרוע. וכך התעורר היהודי משנתו, והמשיך בדרכו.

והנה הוא רק מתקרב אל הארמון המלוכה, כולם רצים לקראתו ומקבלים אותו, ודורשים שיזדרז אל המלך להביא לו את החלב, שישתה ויתרפא. אחד השרים לוקח את הבקבוק, ושואל את היהודי, זה חלב מ'לביאה', לא, ענה היהודי, זה חלב של כלבה. מיד לקחו אותו וחבשו אותו בבית האסורים, בהבטחה שישפטו אותו בקרוב.

כשנכנס אל חדרו הקט בבית האסורים החל להבין מה היה פה ומה עובר עליו, וזכר באותו חלום, ובין לבין הוא שומע את כל האיברים שותקים ומיללים בבכי, ורק הלשון הולכת בגאווה שוב פעם, ואומרת בקול רעש גדול, אתם רואים שאני הקובעת, והכל בזכותי, ומיד מירר בבכי, וביקש מהאחראי שהוא רוצה בדחיפות לדבר עם אותו שר שהוא הביא לו את החלב. השר הגיע, והוא התחיל ללכת ולספר את כל הקורות אשר קרו עמו בכל הדרך מאז שהוא יצא מהארמון ועד שהוא חזר לארמון, השר אמר, בסדר, אני ידבר עם המלך, ונראה אם דבריך כנים, שכך יבטח, ותשתחרר מהבית האסורים ועוד תקבל פיצוי על כך. ובאמת הביאו למלך לשתות מהחלב, והוא התרפא באופן פלא מהמחלה שהוא היה שרוי בה. הוא שמח וקרא ליהודי, ולא נתן לו ללכת לפני שהוא תוגמל בשכר טוב ומעולה. החיים והמות ביד, ביד מי? ביד ה-ל-ש-ו-י, ללשון יש כח להחיות אנשים, ע"י שהיא תאמר מילה או עצה טובה לאנשים שזקוקים לה, והיא גם חלילה יש בה כח להמית, לומר מילים או משפטים שלא דעת הבריות נוחה הימנו, ולגרוע בכך שחלילה וחלילה יוכל להמית. וכבר כתבו שומר פיו ולשונו, שומר מצרות נפשו' דהיינו שמי שומר על פיו ולשונו, הוא הוא שומר מצרות נפשו. ואם באמת ישאל השואל לאמר, איך אפשר לשמור על פיו ולשונו? או נענה אבתריה, שכל בן אדם הוא בעל הבית על עצמו ועל כל איבריו, שבהם הוא מצווה לעשות את הציוויים שמצווה לנו השי"ת, שלכך הוא בורא אותנו ברמ"ח איברים ושם"ה גידים, ואם כן כל אחד יכול לקבוע לעצמו ולשמור על פיו ולשונו נקיים וזכים כראוי. ונסיים שכל אחד צריך לבחור בפתקא של "ובחרת בחיים", וזכות זו תעמוד לנו להיות מגן מפני כל מה שקורה בעולם כולו, וגם שנוכל שיהיה לנו פה אצל רבש"ע לבקש ויתקבל כל תפילתנו לרחמים ולרצון לפני אדון כל.

בקרואות אלו של פרשיות השבוע תזריע ומצורע מוזכר כל הענינים על שמירת הפה והלשון, בורא עולם ברא בכל אדם ידים ורגלים, פה ולשון, אף ולשון, ושאר הדברים שיש לכל אדם, ואחד מהדברים שעומדים ברומו של עולם ואנשים מזלזלים בו זה הפה והלשון, שאנשים מורים לעצמם מה הם יכולים לדבר בלי שום נפק"מ. וב"ה שהקב"ה דאג שא' יכתוב ספר שלם על כל הענינים האלה, למען נדע ונוכל לשמוע על פינו ולשונינו כראוי, ולא ח"ו ללכלך אותם דביבורים של לשה"ר ורכילות והוצאת שם רע ודברי הבל וסרק, והוא הכהן הגדול מאחזי הרה"ק רבי ישראל הכהן מראדין זי"ע שהוא ישב וחיבר לתועלת כלל ישראל את הספרים "חפץ חיים ושמירת הלשון", וכידוע ששאלו אותו פעם כמה מהתלמידים, רבי מהיום לא נוכל לדבר? ענה להם, מהיום תדעו איך לדבר, ומה מותר לדבר... ובאמת זה לא עולם הפקר, שכל אחד יכול להורות לעצמו מה לדבר או מה לשמוע, אלא נותן התורה הוא ציוה עלינו על הדברים, ובפרט על הדברים האלה.

ואם ישאל השואל לאמר, מה עם כל האיברים האחרים, לא צריך לשמור עליהם בשמירה מעולה כמו הפה והלשון? כן, בטוח, ובוודאי שצריך שלמור עליהם כל אחד ככבת עיניו שיעשו את רצון הבורא. אבל מה. דוד המלך ע"ה כתב בספר התהילים "החיים והמות ביד הלשון", הוא לא כתב את זה לא על הידים ולא הרגליים, לא על מה ששומעים באוזניים ולא על מה שרואים בעינים, אלא על הלשון, שיש לה כח להחיות ומצד שני חלילה גם להמית. ובכדי יותר לחדד הדברים, נביא מעשה שמוזב בחז"ל, שבוודאי יביא לנו אור כל המאמר.

מעשה היה במלך גדול כמה מדינות, שיום א' חלה במחלה, קראו לכל טובי הרופאים לחדרו, כל אחד בחן ובדק, ומרבית מהרופאים הרימו את ידיהם שהם לא מצאו מקור להמחלה שמצא שרוי בה, וגם לא תרופה מתאימה לכך. לאחר שעות רבות, ולאחר רופאים רבים, הגיע רופא ואמר שיש לא תרופה שבוודאי יביא את הרפואה השלימה למלך, הוא עולה בכוחות ובדמים מרובים, ויש גם סכנה בדבר, אבל בוודאי המלך ימצא לנכון שיוכלו להביא לו את התרופה הזאת. והוא, להביא למלך לשתות מחלב של לביאה.

רק קצת נאמר מה זה החיה הזאת ששמה 'לביאה', ומה כ"כ סכנה לחלוב אותה. לביאה היא חיה שנמצאת יחד עם גוריה בתוך מאורה בתוך היער, רק כדי לגשת ולחיות בתוך מאה מטר של המאורה שבו היא חיה, זה פחד פחדים, ולהתקרב אליה, זה לא שייך כלל, ולחלוב אותה בכלל, לכן מאוד קשה לגשת לחיה הזאת, ומי שמעז להתקרב, רע ומר יהיה גורלו.

המלך הוציא כרוז לפיהו שכל מי שיש לו עצה או שיכול להביא חלה לביאה למלך, שישג במיידית אל הארמון, ויתוגמל בשכר. ואכן, הגיע אל הארמון אדם יהודי, ואמר שהוא בטוח שהוא יכול להביא למלך חלב לביאה. שאלו אותו איך הוא יכול, ומה הוא דורש בהתאם לכך, אמר שהוא מבקש שישארו לא שנים עשר כבשים, ותו לא, ובתוך כמה ימים יהיה בידי את המיוחל.

אותו אדם הלך בביתחון חזק בתוך היער, וכך נכנס בקרחת היער, עמוק בתוך היער, והתקרב אל המאורה שבו חיה הלביאה וגוריה. והשליך לכיונה כבש אחד, ואכלה הלביאה את הכבש לתיאבון. למחרת עוד כבש השליך לכיון הלביאה, והלביאה אכלה אותו לתיאבון. וכמעשהו בראשונה ובשניה כך מעשהו בשלישית

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" ו"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש **עלון אשרי האיש**

או במספר טלפון (קהילות): 073-275-7000
ולהקיש קוד 8915

אין צורך בפנייה אל פניכם ולצד אגילא אפנאם
אלא פניכם אל אגילא אפנאם

קו "ומתוק לחכי"

לשיעורים ודברי תורה

04.847.30.50

ניתן לתרום בעמדות
"נדרים פלוס" ע"ש העלון

נודב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל

בן הרב אהרן אריה ז"ל

נלב"ע ה' תמוז תשפ"א

ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ

הרב נפתלי הרץ בן הרב

יוחנן דב הלוי ז"ל

נלב"ע י"ב חשוון

ולע"נ האשה החשובה מרת

רבקה בת הרב משה חיים ע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פיגנבוים הי"ו,

או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321-5 ע"ש ישראל בנימין פיגנבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.